

Lärarutbildningen i Finland

BARNTRÄDGÅRDSLÄRARE KLASSLÄRARE ÄMNESLÄRARE
SPECIALLÄRARE ELEVHANDLEDARE STUDIEHANDLEDARE
LÄRARE INOM YRKESUTBILDNINGEN BARNTRÄDGÅRD
KLASSLÄRARE ÄMNESLÄRARE SPECIALLÄRARE EL
STUDIEHANDLEDARE LÄRARE INOM YRKESUTBILDN
BARNTRÄDGÅRDSLÄRARE KLASSLÄRARE ÄMNESLÄ
SPECIALLÄRARE ELEVHANDLEDARE STUDIEHANDLI
LÄRARE INOM YRKESUTBILDNINGEN BARNTRÄDGÅ
KLASSLÄRARE ÄMNESLÄRARE SPECIALLÄRARE EL

Innehåll

- 3 Läraren lägger grunden för framtiden
- 3 Allmänt om lärarutbildningen
- 3 Lärarutbildning vid universitet
- 4 Lärarutbildning vid yrkespedagogiska lärarhögskolor
- 4 Småbarnsfostran och förskoleundervisning
 - * barnträdgårdslärare
 - * förskollärare
- 4 Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning
 - * klasslärare
 - * ämneslärare
 - * speciallärare/specialklasslärare
 - * elevhandledare/studiehandledare
- 6 Yrkesutbildning
 - * lärare inom yrkesutbildningen och vid yrkesutbildningscenter för vuxna
 - * lärare i gemensamma studier
 - * speciallärare
 - * studiehandledare
- 6 Högskolor
 - * universitet
 - * yrkeshögskolor
- 7 Rektorer och föreståndare

LÄRAREN LÄGGER GRUNDEN FÖR FRAMTIDEN

Det finns mål för fostran och pedagogik i allt undervisningsarbete. Lärarens arbete har med tiden förändrats från att förmedla kunskap till att handleda inläringen. Läraren både planerar och sköter om undervisningen, samarbetar med andra lärare, elever och deras föräldrar samt med många andra partner.

Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ är med om att utveckla lärarutbildningen bland annat genom att påverka utbildningspolitiken och systemet för fostran och utbildning. SOOL är lärarstudenternas organisation för intressebevakning och samarbete.

ALLMÄNT OM LÄRARUTBILDNINGEN

Högutbildade lärare garanterar en högklassig undervisning. Största delen av lärarstudenterna läser vid universitet.

I Finland har ämneslärare traditionellt utbildats vid universiteten. Klasslärarutbildningen överfördes i början av 1970-talet till universiteten och barnträdgårdslärarutbildningen överfördes år 1995. Alla lärare vid yrkeshögskolor och universitet avlägger både grundutbildningen och vidareutbildningen vid universitet.

Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi ansvarar för att utbilda svenskspråkiga lärare i Finland.

LÄRARUTBILDNING VID UNIVERSITET

Förordningen om universitetsexamina innehåller ett eget kapitel om lärarutbildningen. I förordning har också angetts hurdan lärarutbildning som kan ges vid de olika universiteten.

Lärarutbildning kan avläggas antingen vid en pedagogisk fakultet eller vid en så kallad ämnesfakultet som exempelvis en humanistisk, matematisk-naturvetenskaplig eller teologisk fakultet.

Studeringen avlägger först en kandidatexamen som är en lägre högskoleexamen och omfattar 180 studiepoäng (sp). Därefter avläggs en magisterexamen som är en högre högskoleexamen och omfattar 120 studiepoäng. Studeringen avlägger sammanlagt 120 sp i grundstudier, ämnesstudier och fördjupade studier i huvudämnet och 60 sp i grund- och ämnesstudier i ett biämne. Examen som totalt omfattar 300 studiepoäng avklaras på ca fem år.

Barnträdgårdslärare eller lärare inom fritt bildningsarbete blir man genom att avlägga en lägre högskoleexamen som avklaras på tre år. Många avlägger dock en högre högskoleexamen även om lägre högskoleexamen ger behörighet för uppgiften. Under vissa förutsättningar kan även socionomexamen som avlagts vid yrkeshögskola ge behörighet att arbeta som barnträdgårdslärare eller lärare inom fritt bildningsarbete.

I lärarutbildningen ingår studier som ger yrkesfärdigheter för de olika uppgifterna som lärare (60 sp). Studierna varierar enligt de olika inriktningalternativen. Det finns studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom småbarnsfostran och förskoleundervisning, för undervisning i de för alla gemensamma ämnena i grundskolan, för uppgifter inom specialundervisning och för uppgifter inom elevhandledning och studiehandledning. Vidare finns pedagogiska studier för lärare, vilka är studier i pedagogik som har en didaktisk inriktning och innehåller handledd praktik. Även studier i undervisningsämnet, vilka hör till utbildningen för ämneslärare, är studier som ingår i lärarutbildningen.

Den praktik som ingår i pedagogiska studier för lärare genomförs vid en övningskola som verkar i anslutning till de pedagogiska fakulteterna eller vid en så kallad fältskola. De som studerar till barnträdgårdslärare praktiserar vanligen på daghem.

Lärare med avlagd magisterexamen har möjlighet att fortsätta studera ända till en doktorsexamen.

LÄRARUTBILDNING VID YRKES- PEDAGOGISKA LÄRARHÖGSKOLOR

De yrkespedagogiska lärarhögskolorna verkar i anslutning till fem yrkeshögskolor. Lärarutbildningen omfattar pedagogiska studier för lärare och förutsätter examens- och ämnesmässig behörighet samt arbetserfarenhet. Lärarutbildningen är främst ämnad för lärare som arbetar i yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor samt vid vuxenutbildningscentrer.

Efter avlagda pedagogiska studier för lärare kan man fortsätta med studier för speciallärare och studiehandledare. Båda omfattar 60 sp.

SMÅBARNSFOSTRAN OCH FÖRSKOLEUNDERVISNING

* *Barnträdgårdslärare*

En barnträdgårdslärare arbetar med undervisning och fostran i daghem för barn i åldern 1–6 år.

Barnträdgårdslärare blir man genom att avlägga en pedagogie kandidatexamen som är en lägre högskoleexamen. Inriktningsalternativet är barnpedagogik och i utbildningen ingår studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom småbarnsfostran och förskoleundervisning.

Även en socionomexamen från yrkeshögskola ger behörighet att arbeta som barnträdgårdslärare.

Studier om minst 60 studiepoäng med inriktning på barnpedagogik och socialpedagogik bör ingå i examen.

Barnträdgårdslärare med universitetsutbildning kan bli specialbarnträdgårdslärare genom att avlägga studier för speciallärare.

* *Förskollärare*

En barnträdgårdslärare med universitetsutbildning får arbeta som lärare i förskolan. Förskoleundervisning för 6-åringar ges både i daghem och i grundskolor året innan grundskolan börjar. Största delen av förskollärarna är barnträdgårdslärare, men också den som har avlagt klassläraresexamen kan arbeta som lärare i förskolan. En socionomexamen från yrkeshögskola ger inte behörighet att ge förskoleundervisning.

Speciallärarna i förskolan är vanligen specialbarnträdgårdslärare, det vill säga personer som har barnträdgårdslärarutbildning och som dessutom har avlagt studier för speciallärare. Också speciallärare inom den grundläggande utbildningen kan arbeta som speciallärare i förskolan.

GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING OGH GYMNASIEUTBILDNING

* *Klasslärare*

En klasslärare undervisar i årskurserna 1–6. Klassläraren undervisar sin egen klass eller grupp och ger undervisning i alla ämnen.

Till klasslärare studerar man i en lärarutbildningsenhet vid en pedagogisk fakultet. I pedagogie magisterexamen som avläggs ingår pedagogiska studier för lärare och studier i olika ämnen och ämneshelheter som undervisas i grundskolan. I examen kan också

ingå grundstudier och ämnesstudier i ett läroämne som undervisas i grundskolan och då får klassläraren behörighet att även undervisa detta ämne i grundskolans högre årskurser 7–9.

Om klassläraren avlägger studier för speciallärare fås behörighet för specialklasslärare. Läraren får då undervisa elever som har överförts till specialundervisningen.

*** Ämneslärare**

En ämneslärare undervisar i grundskolans högre årskurser och i gymnasiet. Beroende på utbildningen kan ämnesläraren även arbeta i en yrkesläroanstalt eller inom vuxenutbildningen.

Det finns två vägar till ämneslärare. Majoriteten av dem som söker till ämneslärare studerar vid en ämnesfakultet och avlägger där en högre högskoleexamen. En del studerande söker till ämneslärarstudier genom direktantagning.

Vid en ämnesfakultet avlägger man vanligen studier i två undervisningsämnen. I huvudämnet avläggs studier i undervisningsämnet som utgör grundstudier, ämnesstudier och fördjupade studier. I det andra läroämnet, biämnet, avläggs grundstudier och ämnesstudier. De som studerar till lärare i modersmål och litteratur studerar vanligen endast detta ena undervisningsämne.

Av ämneslärarna utbildas dock lärarna i huslig ekonomi och slöjd vid de pedagogiska fakulteterna.

De som studerar till ämneslärare måste separat söka till pedagogiska studier för lärare som ges vid en pedagogisk fakultet. De pedagogiska studierna avläggs vid sidan om studierna i ämnesfakulteten.

En del universitet har tagit i bruk direktantagning till utbildningsprogram för ämneslärare. Det här innebär att man antas på en gång till både ämnes-

studier vid en ämnesfakultet och till att avlägga pedagogiska studier för lärare. Direktantagningen är att föredra eftersom studerandena redan vid studiestarten har som mål att bli lärare.

Det är även möjligt att först avlägga examen och därefter pedagogiska studier för lärare.

*** Speciallärare/specialklasslärare**

En speciallärare arbetar vanligen i grundskolan och undervisar elever som får specialundervisning i ett eller flera ämnen. Undervisningen sker individuellt eller i mindre grupper på deltid vid sidan om undervisningen i klass. En speciallärare kan arbeta antingen i ett separat utrymme eller i samma klass som en klasslärare eller ämneslärare. Specialklasslärare undervisar elever som har överförts till specialundervisningen och undervisningen sker i en specialklass.

Behörighet för speciallärare får man genom att studera specialpedagogik som huvudämne för en magisterexamen från en pedagogisk fakultet. I utbildningen ingår även behörighetsgivande studier i specialpedagogik och pedagogiska studier för lärare. Den som siktar på specialklasslärare avlägger studier i grundskolans ämnen och ämneshelheter. Det är vanligt att man först blir klasslärare och därefter behörig specialklasslärare genom att avlägga studier för speciallärare.

Det går även att bli speciallärare om man efter annan högre högskoleexamen avlägger studier för speciallärare.

Lärare som undervisar elever med utvecklingsstörning avlägger för uppgiften lämplig högskoleexamen antingen vid universitet eller vid yrkeshögskola och behörighetsgivande studier i specialpedagogik.

* Elevhandledare/studiehandledare

Elevhandledaren arbetar i grundskolan och studiehandledaren i gymnasiet, en yrkesläroanstalt eller yrkeshögskola. Arbetsuppgiften är att främst handleda elever och studerande att planera studierna och att ansöka till fortsatta studier samt att handleda i studieteknik.

Man kan bli elevhandledare/studiehandledare genom att avlägga en pedagogie magisterexamen som innehåller behörighetsgivande studier i elevhandledning och pedagogiska studier för lärare. Studiehandledare kan man även bli om man efter annan avlagd högskoleexamen avlägger fristående studier för studiehandledare.

YRKESUTBILDNING

* Lärare inom yrkesutbildningen och vid yrkesutbildningscenter för vuxna

Den som vill bli lärare i yrkesinriktade studier måste i regel först ha avlagt lämplig högre högskoleexamen eller lämplig yrkeshögskoleexamen. Om sådan examen inte finns, krävs högsta examen inom en bransch som motsvarar den undervisningsuppgift som utbildningsanordnaren bestämmer. Dessutom krävs minst tre års arbetserfarenhet inom en bransch som motsvarar uppgiften. Efter det kan man söka till lärarutbildningen som omfattar pedagogiska studier för lärare. De pedagogiska studierna kan avläggas antingen före man börjar arbeta som lärare eller som flerformsstudier vid sidan av lärararbetet.

Kravet på utbildningsnivån varierar mellan olika utbildningsområden. I utbildningen inom handel och administration samt social- och hälsovårdsbranschen är behörighetsvillkoret alltid högre högskoleexamen för att kunna antas till lärarstudier.

* Lärare i gemensamma studier

Gemensamma studier inom yrkesutbildningen är exempelvis det andra inhemska språket, främmande språk och matematisk-naturvetenskapliga studier. Lärare i gemensamma studier avlägger först högre högskoleexamen i vilken ingår grundstudier, ämnesstudier och fördjupade studier i ett undervisningsämne och grund- och ämnesstudier i andra undervisningsämnen.

De pedagogiska studierna för lärare avläggs vid universitet eller vid yrkespedagogisk lärarhögskola.

* Speciallärare

Lärare i yrkesinriktade eller gemensamma studier kan söka till studier för speciallärare. Utbildningen omfattar 60 sp och ordnas vid yrkespedagogiska lärarhögskolor.

* Studiehandledare

Lärare i yrkesinriktade eller gemensamma studier kan söka till studier för studiehandledare. Utbildningen omfattar 60 sp och ordnas vid yrkespedagogiska lärarhögskolor. Utbildningen ger behörighet att arbeta som studiehandledare både inom yrkesutbildningen och i gymnasiet samt som elevhandledare i grundskolan.

HÖGSKOLOR

* Universitet

Bland andra rektorer, universitetslektorer och överassistenter arbetar med undervisning och forskning vid universiteten. Vanligen har dessa avlagt licentiatexamen eller doktorexamen. För uppgifterna förutsätts inte pedagogiska studier för lärare, men det blir allt vanligare att avlägga dessa studier.

* Yrkehögskolor

Vid yrkehögskolor arbetar överlärare och lektorer. En överlärare har lämplig licentiat- eller doktorsexamen. En lektor har lämplig högre högskoleexamen eller lämplig högre yrkehögskoleexamen. Härtill kommer pedagogiska studier för lärare. Ifall det hör till överlärarens eller lektorns arbetsuppgifter att undervisa i yrkesstudier krävs även minst tre års praktisk erfarenhet i uppgifter som motsvarar branschen.

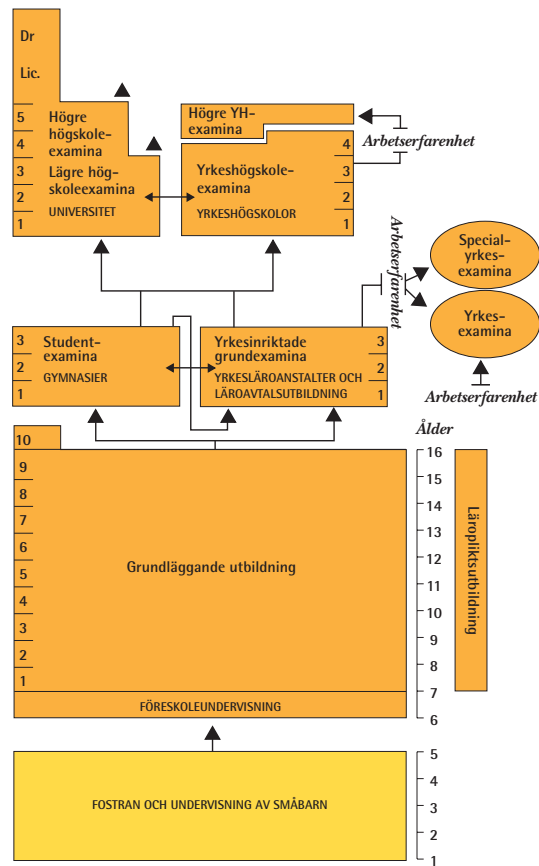
REKTORER OCH FÖRESTÅNDARE

Rektorer och föreståndare arbetar i daghem, grundskolan och gymnasiet, inom den grundläggade yrkesutbildningen, yrkesutbildningen för vuxna samt inom fritt bildningsarbete.

Rektorer eller föreståndare har i regel avlagt högre högskoleexamen. Dessutom har de lärarberörighet, arbetsfarenhet av läraryrket och examen i undervisningsförvaltning eller på annat sätt införskaffad kunskap om utbildningsförvaltning. Av daghemsföreståndare fordras beroende på befattningsbeskrivningen antingen barnträdgårdsläraryrket och tillräcklig ledarförmåga eller lämplig högre högskoleexamen, kännedom om barnpedagogik och tillräcklig ledarförmåga.

UTBILDNINGSSYSTEMET I FINLAND

Källa: Utbildningsstyrelsen. I schemat har OAJ lagt till fostran och undervisning av småbarn som är det första steget i ett livslångt lärande.

OAJ

Undervisningssektorns Fackorganisation

PB 20, 00521 Helsingfors

tfn växel 020 748 9600

oaj@oaj.fi

www.oaj.fi

BARNTRÄDGÅRD SLÄRARE KLASSLÄRARE ÄMNESLÄRARE
SPECIALLÄRARE ELEVHANDLEDARE STUDIEHANDLEDARE
LÄRARE INOM YRKESUTBILDNINGEN BARNTRÄDGÅRD
SLÄRARE ÄMNESLÄRARE SPECIALLÄRARE ELEV
HANDLEDARE LÄRARE INOM YRKESUTBILDNINGEN
BARNTRÄDGÅRD SLÄRARE KLASSLÄRARE ÄMNESLÄRARE
SPECIALLÄRARE ELEVHANDLEDARE STUDIEHANDLEDARE
LÄRARE INOM YRKESUTBILDNINGEN BARNTRÄDGÅRD
SLÄRARE ÄMNESLÄRARE SPECIALLÄRARE ELEV